

Lp.	Zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna	Uzasadnienie/Uwagi	Proponowane brzmienie przepisu	Stanowisko MRPiPS
II PROJEKT USTAWY o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów					
1	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art 4 ust 3	<p>MRPiPS nie uwzględniło podnoszonej uwagi przez liczne gremia psychologów, że psycholog realizujący świadczenia zdrowotne wykonuje zawód medyczny. Ministerstwo wskazało, że psycholog został przyporządkowany do grupy „inna osoba uczestnicząca w udzielaniu świadczeń zdrowotnych”.</p> <p>Przypisanie psychologów wykonujących konkretne świadczenia zdrowotne do tej grupy jest nieuzasadnione. Psycholodzy w ramach pracy w ochronie zdrowia wykonują świadczenia zdrowotne, które zostały zdefiniowane w Art. 23, ust. 1-3 procedowanej ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, które są opisane jako świadczenia zdrowotne w Ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Dz.U.2024.0.146 t.j. - Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w ramach której zostały określone <u>potrzeby zdrowotne</u>: profilaktyka zdrowotna, zachowanie i przywracanie zdrowia, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia wśród pacjentów ze zdiagnozowanymi chorobami (w tym przewlekłymi, o złym rokowaniu na powrót do pełnego zdrowia, powrotu do pracy, zdolności do samoopieki). Psychologowie w ramach świadczeń zdrowotnych wykonują zdefiniowane w ustawie <u>procedury medyczne</u>:</p>	Art 4. 3. Psycholog realizujący świadczenia zdrowotne wykonuje zawód medyczny	

			<p>postępowanie diagnostyczne, lecznicze, pielęgnacyjne, profilaktyczne, rehabilitacyjne lub orzecznicze przy uwzględnieniu wskazań do jego przeprowadzenia, i to świadczenie w systemie ochrony zdrowia (placówkach NFZ) zostało zdefiniowane – porada psychologiczna diagnostyczna lub porada psychologiczna oraz posiada nadany kod świadczenia.</p> <p>Psychologowie w ochronie zdrowia przyjmują pacjentów na podstawie skierowania lekarskiego, mają dostęp do systemów informatycznych jednostek leczniczych i dokumentacji medycznej pacjenta, a jego świadczenia odnotowywane są na Indywidualnym Koncie Pacjenta. Dodatkowo udzielają tych świadczeń w ramach NFZ, który kontraktuje konkretne świadczenia lecznicze. Dodatkowo, psychologowie kliniczni, pracujący w ochronie zdrowia, mają też swoich konsultantów krajowych i wojewódzkich stanowionych przez Ministra Zdrowia, natomiast do chwili obecnej są jedyną grupą zawodową, która nie została jednoznacznie zakwalifikowana do kategorii zawodów medycznych, tak jak diagności laboratoryjni, fizjoterapeuci, ratownicy medyczni lub inni.</p>		
2	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art 7 ust. 1. pkt. 4	<p>Wprowadzenie dodatkowego punktu do artykułu 7 ustęp 1. Art. 21 pkt. 1 mówi, że „Od dnia wpisu na Listę psycholog wykonuje zawód samodzielnie”. Dlatego należy w Liście wyróżnić psychologów, którzy pracują pod tzw. opieką (współpracują z opiekunem). Stanie się to czytelną informacją o konieczności dopełnienia tego obowiązku w czasie na to</p>	<p>Art 7. 1. 4 Na czas współpracy z opiekunem w sprawach rozwoju zawodowego wpis na listę dokonywany jest do czasu zakończenia okresu opieki wskazanego w Art. 19. 1.</p>	

			przeznaczonym. Niepotwierdzenie odbytej pracy z opiekunem i/lub niezyskanie pozytywnej oceny prowadzi do automatycznego skreślenia z Listy. W związku z tym należy dołożyć dodatkowy punkt w Art.7		
3	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 15 ust. 1	Z uwagi na dynamiczny postęp wiedzy w zakresie teorii, metod diagnostycznych, przepisów prawa oraz potrzeby i dokumentowania kształcenia ustawicznego i samokształcenia nadzorowanego przez Regionalne izby psychologów należy uznać, że osoby po upływie 5 lat nie wykonywania zawodu wymagałyby ponownego złożenia wniosku o wpis na Listę i podjęcia pracy w zawodzie psychologa we współpracy z opiekunem.	Art 15 ust. 1 po pkt 9 należy dodać pkt 10. Niewykonywania zawodu psychologa przez okres pięciu lat	
4	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art 17 ust 1 pkt 3	Zmiana zapisu poprzez wskazanie, że opiekun jest psychologiem wykonyującym zawód psychologa w obszarze pracy zbliżonym do obszaru pracy psychologa we współpracy z opiekunem. Wskazanie na możliwość pracy z opiekunem posiadającym doświadczenie w zbliżonym obszarze pracy pozwoli jednocześnie na zwiększenie elastyczności w zakresie doboru opiekunów dla początkujących psychologów. Należy również wskazać, że psycholog będący opiekunem winien posiadać co najmniej 5 letnie doświadczenie zawodowe, aby być tutorem niedoświadczonego psychologa.	Art. 17 ust 3 Opiekunem jest psycholog wykonujący zawód przez co najmniej 5 lat, pracujący w obszarze podobnym do obszaru pracy psychologa, o którym mowa w ust. 1, który został wpisany na listę opiekunów prowadzoną przez właściwą regionalną radę.	

5	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 23.	<p>Ministerstwo nie uwzględniło poprawek związanych z jednym z najistotniejszych obszarów pracy psychologów - mianowicie psychoterapii. Wszystkie powszechnie przyjęte definicje psychoterapii określają ją jako formę oddziaływania psychologicznego, co zresztą powtórzone jest w polskiej definicji legalnej zawartej w Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego Dz.U.2024.0.917 t.j. - Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego Art. 5 ust. 1-4</p> <p>Psychoterapia jest formą oddziaływania realizowaną w znacznej/większości mierze przez psychologów. Psychoterapia rozwijana jest na gruncie badań psychologicznych, w oparciu o teorie psychologiczne, a jej skuteczność określana na podstawie prowadzonych najczęściej przez psychologów naukowych badań psychologicznych.</p> <p>Psychoterapia stosowana jest w kontekście i na podstawie uzasadnień płynących z działów psychologii podstawowej takich jak psychologia społeczna, rozwojowa, poznawcza itp.</p> <p>Psychoterapia stanowi jedną ze specyficznych (w większym lub mniejszym stopniu), ale z całą pewnością nie swoistych i dających się jednoznacznie oddzielić od innych form pomocy psychologicznej, lub w węższym rozumieniu terapii psychologicznej. Metody oddziaływania psychoterapeutycznego są metodami oddziaływania psychologicznego dostosowanego do specyfiki pracy z osobami przejawiającymi konkretne formy zaburzeń psychicznych znajdujących odzwierciedlenie w klasyfikacjach chorób. Również największe</p>	<p>Art. 23. 1. Wykonywanie zawodu psychologa polega na udzielaniu świadczeń psychologicznych.</p> <p>2. Świadczeniami psychologicznymi są następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) diagnoza psychologiczna, polegająca na rozpoznawaniu za pomocą metod psychologicznych, opartych na dowodach naukowych, właściwości funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz jego psychologicznych przyczyn i skutków; 2) opiniowanie psychologiczne, polegające na opisie aktualnego funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych, sporządzonego na piśmie na podstawie przeprowadzonego badania psychologicznego; 3) orzekanie psychologiczne, polegające na formułowaniu na piśmie diagnozy psychologicznej o aktualnym funkcjonowaniu odbiorcy świadczeń psychologicznych na podstawie przepisów odrębnych; 4) udzielanie pomocy psychologicznej, polegającej na stosowaniu form oddziaływania psychologicznego ukierunkowanych na rozwój, podnoszenie jakości życia, profilaktykę, zachowanie i przywracanie zdrowia psychicznego, zapobieganie, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia psychicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz wsparcie w sytuacji doświadczenia kryzysu, traumy lub stresu, a także oddziaływań psychologicznych wobec dzieci i młodzieży polegających na wspomaganii rozwoju i łagodzeniu trudności rozwojowych, prowadzeniu programów psychologiczno- terapeutycznych, oddziaływań polegających na psychospołecznej rehabilitacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi. 5) Psychoedukacja, psychoprofilaktyka i promocja zdrowia psychicznego mające na celu zapobieganie pojawieniu się problemów zdrowotnych i psychospołecznych oraz wsparcie zasobów zdrowotnych jednostki. 6) prowadzenie psychoterapii, rozumianej jako celowe i planowane oddziaływania psychologiczne, zmierzające do złagodzenia lub usunięcia objawów zaburzenia oraz do poprawy funkcjonowania psychicznego i społecznego, wspierające dążenia jednostki lub 	
---	------------------------------------	----------	---	---	--

		<p>organizacje psychologiczne na świecie i w Europie definiują psychoterapię jako interwencję psychologiczną oraz specjalizację w ramach zawodu psychologa. Stanowisko Europejskiego Związku Towarzystw Psychologicznych (European Federation of Psychologists Associations, EFPA), do którego przynależy Polskie Towarzystwo Psychologiczne, jednoznacznie wskazuje, iż psychoterapia jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obszarem psychologii stosowanej uprawianej przez psychologów specjalistów, - obszarem praktyki psychologów, do której psychologowie przygotowują się w ramach różnych programów szkolenia, - specjalistyczną praktyką, w której psychologowie stosują interwencję o udowodnionej skuteczności oraz poddają się superwizji (nadzorowi). <p>Również Amerykańskie Towarzystwo Psychologiczne (American Psychological Association) wskazuje, iż psychologowie świadczą psychoterapię w ramach własnego zawodu. Środowisko psychologiczne w Polsce zgodnie zaznacza, iż psychoterapia (inaczej terapia psychologiczna) pozostaje jedną z form usług psychologów, jedną z form uprawiania zawodu psychologa przez psychologów wyspecjalizowanych w psychoterapii.</p> <p>Nie uwzględnienie tego zapisu spowoduje chaos w obszarze udzielania świadczeń i niepotrzebne rozgraniczenie funkcji psychologa i psychoterapeuty. Psycholog dysponuje szeroką wiedzą z zakresu przyczyn zaburzeń psychicznych i ich rozumienia w wielu</p>	<p>rodziny do zdrowia i rozwoju, kierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi. Psycholog w ramach wykonywania pozostałych świadczeń wskazanych w punktach poprzednich może korzystać z tzw. metod psychoterapeutycznych, jako form oddziaływania psychologicznego</p> <p>3. Psycholog może prowadzić psychoterapię także na podstawie odrębnych przepisów prawa powszechnego</p> <p>4. Prowadzenie psychoterapii w rozumieniu pkt 6 ustępu 2 jako świadczenia psychologicznego nie ogranicza prawa do prowadzenia psychoterapii osobom z uprawnieniami psychoterapeuty nieposiadającym prawa do wykonywania zawodu psychologa.</p> <p>5. Udzielanie świadczeń psychologicznych wskazanych w punktach 1-6 ustępu 2, może wymagać od psychologa posiadania dodatkowych kwalifikacji lub uprawnień określonych przepisami prawa, bądź standardami przyjętymi przez Krajowy Zjazd Psychologów</p> <p>6. Na podstawie odrębnych przepisów psycholog może uzyskać dodatkowe kwalifikacje i uprawnienia, w szczególności może uzyskać tytuł specjalisty w tytule specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 lutego 2017r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2023 r. poz. 506).</p>	
--	--	--	--	--

		<p>modalnościach teoretycznych i naukowo potwierdzonych, zna mechanizmy zarówno leżące u podstaw rozwoju tych zaburzeń, jak i specyficzne strategie pomocy wynikające z wielu gałęzi i obszarów psychologii.</p> <p>Uwzględnienie psychoterapii w oddziaływaniach psychologicznych zapewni w istocie optymalne rozwiązanie zarówno z perspektywy jakości udzielania świadczeń odbiorcy, jak również z perspektywy ekonomii. Psycholog, mający kompetencje do diagnozy i postawienia rozpoznania, będzie mógł bez zbędnej zwłoki w czasie udzielić świadczenia w postaci psychoterapii ukierunkowane na specyficzne zaburzenia psychiczne, które zdiagnozował. Skróci to czas od podjęcia diagnozy do podjęcia leczenia, jak również czas potrzebny na budowanie relacji rozumianej jako proces, bowiem pacjent już będzie w tym procesie z psychologiem diagnostą - psychoterapeutą. Rozdzielenie świadczeń psychologicznych od psychoterapii niesie też w konsekwencji trudności w zakresie odpowiedzialności. Jeśli psycholog jest jednocześnie psychoterapeutą, w okoliczności skarg pacjentów, trudne może być do ustalenia, jaką rolę w danym momencie pełnił.</p> <p>Brak rozwiązań prawnych związanych z uregulowaniem psychoterapii jako świadczenia psychologicznego, lub jako podkategorii, czy sposobu realizowania pomocy psychologicznej spowoduje brak jasności dotyczących dostępnych dla psychologów form, narzędzi i metod pomocy w sytuacji pracy z osobami u</p>		
--	--	---	--	--

		<p>których zdiagnozowane zostaną zaburzenia psychiczne. Pozostawać będzie jednocześnie w niejednoznacznej relacji z obowiązującymi obecnie przepisami prawa.</p> <p>Proponowane przez ministerstwo rozwiązanie powoduje dodatkowo niejasność interpretacyjną związaną z tym, czy psycholog może w ogóle świadczyć psychoterapię w sytuacji, w której nie istnieją dodatkowe przepisy regulujące jej wykonywanie. Oznaczać to może absurdalne ograniczenie możliwości stosowania psychoterapii przez psychologów, a z powodu niemożliwych do jednoznacznego rozgraniczenia zakresów semantycznych definicji prawnych psychoterapii i pomocy psychologicznej także w odniesieniu do innych form tej pomocy realizowanych w praktyce (często nie ma możliwości określenia czy zastosowanie danego oddziaływania w danej sytuacji jest psychoterapią czy nie jest gdyż psychoterapia to jedna z form pomocy psychologicznej, a techniki stosowane w psychoterapii zazwyczaj nie są dla niej zarezerwowane i dla niej swoiste).</p> <p>Proponowane przez nas rozwiązanie zapobiega przy tym wątpliwościom związanym z tym, czy w rozumieniu proponowanej przez MRPiPS treści ustawy pomoc psychologiczna obejmuje, czy też nie, świadczenie psychoterapii (definicje obu form są bardzo zbliżone).</p> <p>Dodatkowo co zostało ujawnione w propozycji dodania oddziaływań o charakterze</p>		
--	--	--	--	--

			<p>psychoprofilaktycznym i pokrewnych do listy świadczeń psychologicznych (23.1.5) psycholog w ramach psychologii zdrowia zajmuje się usługami, w zakres których wchodzi psychoedukacja, profilaktyka zaburzeń psychicznych, a także promocja zdrowia psychicznego. Psychologia zdrowia jako obszar badający współzależności psychiki i ogólnego stanu zdrowia obejmuje tzw. pozytywną psychologię zdrowia oraz kliniczną psychologię zdrowia. W szczególności w ramach tej pierwszej psychologowie tworzą, a także oceniają wszelkie działania mające na celu promocję zdrowia oraz profilaktykę zaburzeń psychicznych. Należy zwrócić uwagę, iż do tej pory z racji braku działającej ustawy o zawodzie obszar ten w praktyce psychologicznej pozostawał niedoceniany, tym bardziej w nowym projekcie ustawy powinny znaleźć się zapisy wskazujące na tę formę działalności psychologicznej. Warto podkreślić, iż to właśnie działania promocyjne i profilaktyczne są w dobie przewlekłego stresu i coraz głębszych problemów samoregulacyjnych jednostki tymi działaniami, które mają ogromne znaczenia dla zdrowia społeczeństw, ale przede wszystkim znajdują one odzwierciedlenie w zmniejszaniu kosztów ponoszonych z racji leczenia istniejących już chorób.</p>		
--	--	--	--	--	--

6	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art 23 bis ust 1. i ust 2	<p>Dodanie dodatkowego artykułu po obecnym artykule 23. Wprowadzenie do ustawy prawa i obowiązku psychologa do superwizowania swojej pracy związane jest z koniecznością zadbania o wysoki standard realizowania świadczeń psychologicznych. Superwizja jest powszechnie przyjętą metodą wsparcia psychologów pracujących w różnych obszarach i realizujących różne świadczenia (nie tylko psychoterapeutyczne) i jako taka powinna zarówno być ich prawem jak i obowiązkiem, a pieczę nad standardami realizacji superwizji powinien sprawować samorząd zawodowy.</p>	<p>1. Psycholog ma prawo i obowiązek poddawania realizowanych przez niego świadczeń psychologicznych superwizji, w ramach ustawicznego rozwoju zawodowego i tym samym zapewnienia jakości świadczonych usług.</p> <p>2. Szczegółowe zasady superwizji, w tym kryteria jakie spełnić musi superwizor określane są przez standardy realizacji świadczeń psychologicznych w poszczególnych obszarach pracy psychologa uchwalane przez Krajowy Zjazd</p>	
7	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 27 ust. 2 pkt 1.	<p>Obecny zapis nie daje odpowiedzi na pytanie czy psychologa nie będzie obowiązywała tajemnica zawodowa w przypadku powzięcia informacji o przestępstwie wymienionym w art. 240 kk.</p> <p>Nieprecyzyjne brzmienie przepisu nie rozwiewa wątpliwości w doktrynie.</p> <p>Art. 26 ust. 2 pkt 1 powinien precyzyjnie określać, o jakie przepisy chodzi. Analogiczne rozwiązanie przyjęto w ustawie prawo o adwokaturze i ustawie o radcach prawnych (art. 6 ust. 4 prawo o adwokaturze, art. 3 ust. 6 ustawy o radcach prawnych). Treść ustępu 2 w punkcie 1 powinna zostać dookreślona, lub też zgodnie z naszą sugestią ograniczona do postanowień sądu gwarantujących jak najściślejszą ochronę tajemnicy zawodowej</p>	<p>Art.26 ust.2 pkt. 1 psycholog zwolniony zostaje z tajemnicy decyzją sądu wydaną w odrębnym postanowieniu</p>	
8	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art 27 ust 2 pkt 2	<p>Propozycja dookreślenia warunków zwolnienia z tajemnicy zawodowej uściślająca warunki zastosowania tego zwolnienia</p>	<p>Art 26 ust 2 pkt 2 zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia odbiorcy świadczeń psychologicznych lub innych osób, a niebezpieczeństwu nie można zapobiec w inny sposób niż poprzez ujawnienie tajemnicy.</p>	

9	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 27 ust 2 pkt 4	Doprecyzowanie treści artykułu usuwającego potencjalną niejednoznaczność interpretacyjną	Art. 27 ust. 2 pkt. 4 świadczenie psychologiczne zostało wykonane na zlecenie podmiotu, uprawnionego do zwolnienia z tajemnicy na podstawie odrębnych przepisów	
10	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art 28	Wprowadzenie dodatkowego w Art. 28 ust 16. Gdyby ustawodawca nie uznał, że psycholog wykonuje zawód medyczny, istnieje ryzyko, że z uwagi na ochronę tajemnicą lekarską wszelkiej dokumentacji medycznej pacjenta oraz przepisów RODO – osoba nie będąca przedstawicielem zawodu medycznego może nie mieć dostępu do tej dokumentacji (historii choroby pacjenta), niezbędnej do przeprowadzenia właściwego procesu diagnostycznego, leczniczego, orzecznictwa, opiniowania psychologicznego. Również bez uwzględnienia psychologa jako wykonującego zawód medyczny na jakiej podstawie miałby on dołączać wyniki/opisy badań psychologicznych, opinie i orzeczenia, które w uzasadnionych wypadkach muszą również znaleźć się w dokumentacji medycznej pacjenta.	Art. 28 ust. 16. Psycholog wykonujący zawód medyczny ma prawo wglądu do dokumentacji medycznej pacjenta w zakresie niezbędnym do udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych oraz uzupełniania jej treści o niezbędne zapisy wynikające z udzielanych świadczeń psychologicznych.	
11	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 29 ust. 2	Dotychczasowe brzmienie artykułu sugeruje z jednej strony zbyt szerokie uprawnienia dla samorządu zawodowego albo nakłada na niego zbyt duży ciężar. Oczywiście rzeczą jest, że samorząd zawodowy nie będzie organizował całokształtu doskonalenia zawodowego psychologów i jego realizacji praktycznej. Samorząd może jednak rekomendować szczególnie ważne, rzetelne i odznaczające się wysoką jakością przedsięwzięcia edukacyjne, jak również wyznaczać standardy dla ich realizacji	Art. 28.ust. 2. Samorząd psychologów udziela rekomendacji dla przedsięwzięć związanych z doskonaleniem zawodowym psychologów oraz wyznacza standardy dotyczące ich programów i form realizacji	

12	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art 30	<p>Proponujemy zmienić ten przepis i wprowadzić instytucję zawieszenia prawa do wykonywania zawodu psychologa. Czasowe zaprzestanie wykonywania zawodu wydaje się wewnątrznie sprzeczne. Zaprzestania wykonywania zawodu ma charakter stały a zawieszenie czasowy. W okresie zawieszenia osoba nadal widnieje na liście, z dookreśleniem – zawieszono prawo wykonywania zawodu. Konieczne byłoby również następujące dookreślenie, że w tym okresie psycholog nie wykonuje świadczeń</p>	<p>Art. 30 Psycholog, który zamierza zawiesić prawo wykonywania zawodu przez czas określony, zgłasza to niezwłocznie właściwej regionalnej radzie. W okresie zawieszenia psycholog nie wykonuje świadczeń psychologicznych określonych w art. 23 ust. 2.</p>	
13	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 64 ust. 2	<p>Propozycja dookreślenia uporczywego uchylania się od płacenia składek pozwoli na uniknięcie niejednoznaczności w rozumieniu tego od którego momentu psycholog podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej</p>	<p>Art. 64 ust. 2 Odpowiedzialności dyscyplinarnej podlega również psycholog za uporczywe uchylanie się od płacenia składek członkowskich. Przez uporczywe uchylanie się od płacenia składek członkowskich rozumie się uchylanie się od płacenia składek przez ponad 18 miesięcy</p>	
14	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 64 bis ust. 3	<p>Osoba skreślona z Listy z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 5, może być ponownie wpisana na Listę, jeżeli spełnia warunki, o których mowa w art. 6, oraz upłynęło 10 lat od dnia, w którym orzeczenie o skreśleniu z Listy stało się prawomocne.</p> <p>Dodatkowo z uwagi na dynamiczny postęp wiedzy w zakresie teorii, metod diagnostycznych oraz potrzeby udokumentowanego kształcenia ustawicznego i samokształcenia nadzorowanego przez Regionalne izby psychologów osoby te po 10 latach od dnia, w którym orzeczenie o skreśleniu z Listy stało się prawomocne, mogą zostać wpisane na Listę na czas odbywania pracy we współpracy z opiekunem”, zgodnie z Art. 16 ust. 17</p>	<p>Art. 64 bis ust.3 Osoba skreślona z Listy z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 5, może być ponownie wpisana na Listę, jeżeli spełnia warunki, o których mowa w art. 6, oraz upłynęło 10 lat od dnia, w którym orzeczenie o skreśleniu z Listy stało się prawomocne. Osoba taka podejmuje współpracę z opiekunem zgodnie z treścią art 16</p>	

15	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 139 ust. 9	Członkom Komitetu, którzy mają inne miejsce zamieszkania niż miejsce posiedzeń Komitetu powinien przysługiwać zwrot ponoszonych kosztów. Pozbawienie członków Komitetu możliwości ubiegania się o zwrot poniesionych kosztów, mogłoby zostać uznane jako wyraz niesprawiedliwości społecznej w stosunku do osób podróżujących służbowo zatrudnionych w różnych jednostkach publicznych, samorządowych lub budżetowych. Koszty te powinny być finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy.	Art. 139 ust. 9 pkt. 1) Za udział w pracach Komitetu członkom Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie. Członkom Komitetu Organizacyjnego przysługuje zwrot kosztów podróży i noclegu	
16	Polskie Towarzystwo Psychologiczne	Art. 147 ust. 1 pkt 1)	Osoba, która ukończyła w Rzeczypospolitej Polskiej studia drugiego stopnia na kierunku psychologia oraz uzyskała tytuł zawodowy magistra niezależnie od kierunku ukończenia studiów pierwszego stopnia winna w przeciągu 5 lat od dokonania wpisu na listę uzupełnić wiedzę z zakresu psychologii w ramach doskonalenia zawodowego, nad którym pieczę sprawuje samorząd psychologów.	Art. 147 ust 1 pkt 1) ukończyła w Rzeczypospolitej Polskiej studia drugiego stopnia na kierunku psychologia oraz uzyskała tytuł zawodowy magistra niezależnie od kierunku ukończenia studiów pierwszego stopnia winna w przeciągu 5 lat od dokonania wpisu na listę uzupełnić wiedzę z zakresu psychologii w ramach doskonalenia zawodowego organizowanego przez samorząd Art. 29 ust. 1	